

Információelmélet: Vizsga feladatsor

Név: .....

Összpontszám:

--	--	--

Neptun kód: .....

Aláírás: .....

Kitöltési útmutató: A feladatok megoldásánál az üres téglalapokat kell kitölteni, illetve az ábrákat kell kiegészíteni. Az egyes feladatok kiírásában zárójelben szerepel, hogy hány pontot lehet kapni a jó válaszokért, és mennyi levonást a rosszakért; ahol nincs negatív érték feltüntetve, ott a pozitív érték felét lehet negatívban kapni a rossz válaszáért. Ha valamelyik eredményt javítja, egyértelműen javítson.

- Döntse el az alábbi állításokról, hogy igazak-e. Ha egy állításról úgy véli, hogy igaz, írjon az állítás előtti négyzetbe egy I betűt, ha hamisnak gondolja, akkor egy H betűt írjon a négyzetbe. A helyes válaszra +2 pontot kap, a rosszra -1-et. Nem kell minden négyzetet kitöltenie.

I A Hamming-korlát úgy adódott, hogy megszámláltuk minden kódszónak a t sugarú környezetében található vektorok számát, és összehasonlítottuk a teljes tér elemszámával. A t mennyiség a javítandó hibák száma.

I Lineáris blokk-kódok kódszavainak a szindrómája nulla.

I Egy csatorna csatornakapacitása, $\mathcal{C} = \max I(C \cdot X)$, ahol a csatornán átvitt információ $I(C \cdot X) = H(C) - H(C|X)$, a csatornára adott információ várhatóértékének és a csatorna veszteségének a különbsége. C a csatorna bemeneti, X pedig a kimeneti szimbólumkészlete.

H A Singleton-korlát szerint a k hosszúságú üzenetblokkokból n hosszúságú kódszavakat előállító csatornakódok $d_{\min}$ kódtávolságára igaz, hogy $d_{\min} \geq n - k + 1$.

H A szisztematikus kódok $\mathbf{G}$ generátormátrixának utolsó $n - k$ sora egységmátrixot alkot.

H Az (n, k) paraméterű Reed–Solomon-kódok kódszavainak a spektrumában az első k elem 0.

I Az entrópia nemnegatív függvény.

H A Shannon-féle forráskódolási tétel kimondja, hogy egy emlékezet nélküli, stacionáris A forráshoz lehet olyan forráskódot találni, melynek az átlagos kódszóhossza $H(A)/s$ és $(H(A)/s) + 1$ között van, ha $H(A)$ az A halmaz entrópiája, s pedig a kódábécé elemszáma.

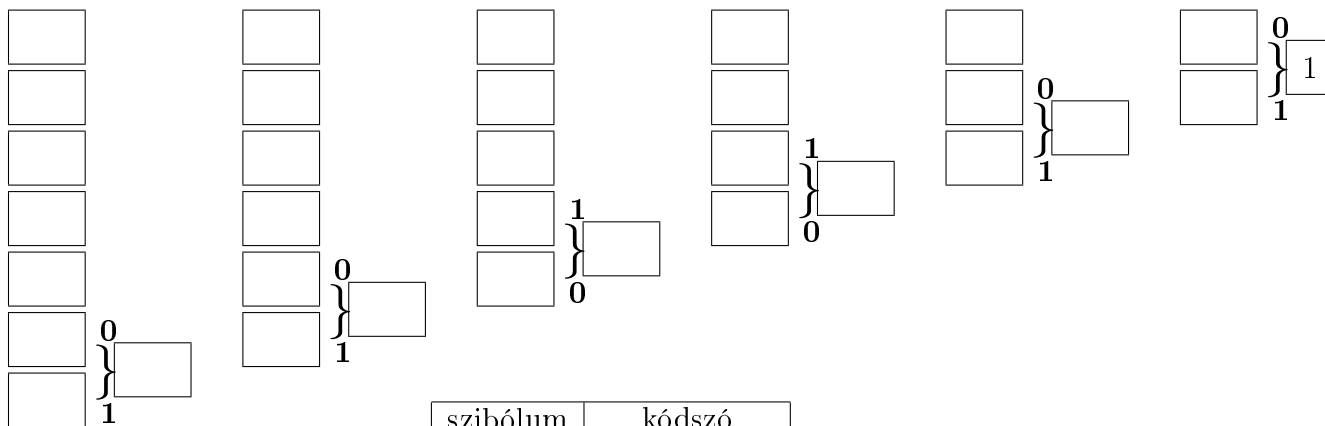
I A perfekt kódokra a gömbpakolási korlátban (Hamming-korlátban) az egyenlőség teljesül, azaz a perfekt kódok adott elemszámú kódábécé, üzenet- és kódszóhossz mellett a lehető legtöbb kódszót tartalmazzák.

H Ha egy (n, k) paraméterű ciklikus kód generátorpolinomja $g(t)$ és az i -edik kódszavához rendelt polinom $c_i(t)$, akkor igaz, hogy $c_i(t) = \alpha_i(t) + g(t)$, ahol $\alpha_i(t) = \alpha_{i0} + \alpha_{i0} \cdot t + \dots + \alpha_{i, k-1} \cdot t^{k-1}$ az i -edik üzenethez rendelt polinom.

- I** Egy p előfordulási valószínűségű esemény bekövetkezésekor nyert információ a Shannon-féle definíció szerint $-\log_2 p$.
- H** Az egyértelműen dekódolható kódok kódszóhossza tetszőlegesen kicsi lehet.
- I** A konvolúciós kódolók jellemzésére alkalmas állapotátmeneti gráfok csomópontjaiban a tárolók állapotai vannak, az élek pedig az állapotok közötti átmeneteket jelölik. Egy csomópontból mindig ugyanannyi él indul ki, mint ahány lehetséges bemeneti üzenetkeret van.
- I** A csatornakódolási tétel szerint, ha a csatornakapacitás kisebb, mint a kódsebesség, akkor nem lehet olyan csatornakódolási eljárást találni, amelyre a hibás dekódolás valószínűsége tetszőlegesen kicsi.
- I** A prefix kódok kódszavai közül egyik sem a másik folytatása.
- I** Ha egy Reed–Solomon-kódot a ϑ n -edrendű elem első n hatványával definiálunk, akkor egy $b(t)$ polinommal jellemezhető üzenethez olyan kódszóvektor fog tartozni, melynek az i -edik komponense $b(\vartheta^i)$.
- I** A forráskódok olyan $f : A \mapsto \mathcal{B}$ függvények, amelyek az A forrásábécé elemeihez a B kódábécé elemeiből álló, véges hosszúságú sorzatokat rendelnek hozzá.
- H** A Hamming-kódok legfeljebb két hibát képesek javítani és perfekt kódok.
- I** Egy csatornakódoló kódsebessége, ha blokk-kódolóról van szó, akkor a kódszóhosszának és a bemeneti blokkjai (üzenetek) hosszának hányadosa.
- H** A Huffman-kódolás egy-egy lépése során összevonjuk a két legnagyobb valószínűséggel előforduló szimbólumot egy-egy új, összetett szimbólummá.
- H** A forráskódoló eljárások az üzenet entrópiájának csökkentésére valók.
- H** Egy $f : A \mapsto \mathcal{B}$ kód átlagos kódszóhossza $\sum_{i=1}^n p_i \ell_i$, ahol n a kódábécé elemeinek a száma, p_i az i -edik szimbólumának előfordulási valószínűsége, ℓ_i pedig az ehhez a szimbólumhoz rendelt kódszó hossza.
- H** A szisztematikus kódok $\mathbf{H}^T$ paritásellenőrző mátrixának első k oszlopa olyan $k \times k$ -s mátrixot alkot, melynek csak a főátlójában vannak 1-esek, az összes többi eleme 0.
- I** Az egymást követő szimbólumoknak egy emlékezet nélküli csatornán való áthaladása mind egymástól független esemény.
- H** A Reed–Solomon-kódok olyan maximális távolságú lineáris blokk-kódok, amelyeknek nincs generátorpolinomjuk, így nem ciklikus kódok.

- Az a, b, c, d, e, f, g forrásábécé elemeinek előfordulási valószínűségei $p_a = 0,28$; $p_b = 0,05$; $p_c = 0,12$; $p_d = 0,10$; $p_e = 0,16$; $p_f = 0,08$ és $p_g = 0,21$. Töltse ki a szimbólumösszevonásra szolgáló ábra üres téglalapjait. Az oszlopokban szerepeljenek az elemek csökkenő sorrendben. (6 pont.)

Adja meg a kódszavakat tartalmazó táblázat hiányzó elemeit (Kódszavanként 2 pont).

szimbólum	kódszó
a	01
b	
c	110
d	
e	
f	0000
g	10

H A forrásábécé entrópiája $-2,62$. (+2 vagy -1 pont)

I A kód átlagos kódszóhossza $2,64$. (+2 vagy -1 pont)

- A $GF(11)$ véges számtestnek a 6 tizedrendű eleme. Adjuk meg a 6 hatványait tartalmazó táblázat hiányzó elemeit (4 pont):

ϑ	ϑ^2	ϑ^3	ϑ^4	ϑ^5	ϑ^6	ϑ^7	ϑ^8	ϑ^9	ϑ^{10}
6	3	7		10		8			1

Adja meg a 3-mal, mint generátorelemmel definiált Reed–Solomon-kód által a $b(t) = 4 + 3t^2 + t^3$ üzenetpolinomból generált kódszóvektor nulladik, második és hetedik elemét (6 pont.):

$c_0 =$,
 $c_2 =$,
 $c_7 =$,

- Egy $GF(5)$ véges számtest feletti, nyolcelemű kódszavakat készítő ciklikus kód generátorpolinomja $g(t) = t^2 + 2t + 2$. Számolja ki a $h(t)$ paritásellenőrző polinomot. Húzza át a polinomok felesleges tagjait, ha vannak. (2 pont az osztandó polinomért, 8 pont az osztásért.)

$$\begin{aligned} & \square t^8 + \square t^7 + \square t^6 + \square t^5 + \square t^4 + \square t^3 + \square t^2 + \square t^1 + \square t^0 = (t^2 + 2t + 2) \times \\ & \qquad \qquad \qquad \times (\square t^6 + \square t^5 + \square t^4 + \\ & \qquad \qquad \qquad + \square t^3 + \square t^2 + \square t^1 + \square t^0) \end{aligned}$$

- Készítse el annak a $GF(7)$ véges test feletti, (8,6) paraméterű szisztematikus nembináris Hamming-kódnak generátormátrixát, melynek a paritásmátrixát alább láthatja. (4 pont)

$$\mathbf{H}^T = \begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 1 & 6 \\ 1 & 5 \\ 1 & 1 \\ 1 & 4 \\ 1 & 3 \\ 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix}, \quad \mathbf{G} = \begin{pmatrix} \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square \\ \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square \\ \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square \\ \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square \\ \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square \\ \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square \\ \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square \\ \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square \end{pmatrix}$$

A $\mathbf{b} = (3 \ 6 \ 0 \ 0 \ 4 \ 1)$ tömörített üzenetből keletkezett kódszó (2 p.):

--	--	--	--	--	--	--	--

A $\mathbf{v} = (4 \ 0 \ 6 \ 0 \ 0 \ 3 \ 1 \ 0)$ vett szimbólumsorozat szindrómája (2 p.):

A $\mathbf{v} = (4 \ 0 \ 6 \ 0 \ 0 \ 3 \ 1 \ 0)$ vett szimbólumsorozat hibájának a nagysága (2 p.):

A $\mathbf{v} = (4 \ 0 \ 6 \ 0 \ 0 \ 3 \ 1 \ 0)$ vett szimbólumsorozat hibájának a helye a következő pozíció (2 p.):

.

A $\mathbf{v} = (4 \ 0 \ 6 \ 0 \ 0 \ 3 \ 1 \ 0)$ vett szimbólumsorozat a következő, nem csatornakódolt üzenetből keletkezhetett (2 p.):

.